

Bilag 1

Dette bilag indeholder uddybende bemærkninger vedrørende de enkelte punkter i **Rigsadvokatmeddelelse 2/2005** om retningslinier vedrørende meddelere.

Til afsnit II**Til pkt. 1. Begrebet meddeler**

Ved definitionen i pkt. 1.1. tilsigtes en afgrænsning ”opad” i forhold til begrebet ”agent”, jf. bestemmelserne i retsplejelovens § 754 a - § 754 e.

En civil person, der virker som agent efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., vil ikke efter bestemmelserne i rigsadvokatmeddelelsen skulle anses for at være meddeler, medmindre den pågældende samtidig ”i et vist systematisk omfang efter aftale med politiet gennem nogen tid giver informationer til politiet ...”, jf. meddelelsen pkt. 1.1.

Om muligheden for, at politiet med rettens godkendelse indgår aftaler med civile personer om at yde bistand til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, der efterforskes, henvises i øvrigt til forarbejderne til § 754 b, stk. 2, 2. pkt., der blev indsat ved lov nr. 436 af 10. juni 2003.

Der er ved definitionen af en ”meddeler” i pkt. 1.1. ligeledes foretaget en afgrænsning ”nedad” til andre personer uden for politiet, der giver politiet oplysninger om kriminalitet.

Først og fremmest omfatter begrebet ”meddeler” ikke personers oplysninger om egen kriminalitet. Dette følger af, at en meddeler efter definitionen er en person, der giver politiet oplysninger om andre personers kriminalitet. Selv om en person giver omfattende oplysninger om kriminalitet, han igennem tiden har begået, gør det ham derfor ikke til meddeler, heller ikke selv om han i forbindelse hermed giver oplysninger om en eller flere medskyldige. Uden for begrebet falder således også forklaringer afgivet af personer, der er sigtet som medgerningsmænd til andres kriminalitet.

Endvidere omfatter begrebet ”meddeler” ikke forurettede eller andre vidner, der giver politiet oplysninger om begåede lovovertrædelser. Det følger af, at sådanne oplysninger almindeligvis alene vedrører en enkelt begået forbrydelse, som den pågældende - ofte tilfældigvis - har fået kendskab til og kan afgive forklaring om. Der er for disse personers vedkommende således ikke tale om oplysninger, der gives systematisk efter aftale med politiet og gennem nogen tid.

Definitionen omfatter heller ikke visse persongrupper, der regelmæssigt giver politiet oplysninger om kriminelle forhold, såsom handlende, viceværter, lærere, medarbejdere i fritidsklubber mv., der giver politiet oplysninger om, hvad der ”rører” sig i et kriminelt miljø, idet disse personers oplysninger almindeligvis ikke er baseret på en egentlig aftale med politiet.

Det samme gælder med hensyn til den kontakt, som politiet regelmæssigt har med sikkerhedspersonale på hoteller, i lufthavne og i større virksomheder mv., hvor de pågældende kan henlede politiets opmærksomhed på mistænkelige forhold.

En meddeler vil herefter i praksis typisk være en person, der færdes i eller er tilknyttet et kriminelt miljø, og som efter aftale med politiet i en kortere eller længere tid giver politiet oplysninger om det pågældende miljø, f.eks. et narko-, bande- eller rockermiljø, herunder om planlagt eller begået kriminalitet inden for miljøet, som han har kendskab til. Det vil navnlig dreje sig om narkokriminalitet, men kan også dreje sig om anden kriminalitet.

Der stilles ikke i definitionen krav til formen for den aftale, meddelervirksomheden er baseret på. Den behøver således ikke være skriftlig, men samarbejdet skal godkendes af ledelsen, jf. meddelelsens pkt. 3, og kontrollanten skal have kendskab til enhver kontakt, jf. pkt. 4.

Der stilles heller ikke krav med hensyn til, hvorledes meddeleren skaffer sig de oplysninger, han videregiver til politiet. Det kan således - eventuelt efter aftale med politiet - ske ved infiltration i det pågældende kriminelle miljø, ligesom der er mulighed for, at meddeleren kan medvirke ved en kontrolleret leverance, jf. retsplejelovens § 754 a, stk. 2. Meddeleren må dog ikke udøve agentvirksomhed, bortset fra de i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, omhandlede tilfælde, og han må heller ikke efter aftale med politiet selv deltage i kriminalitet.

Til pkt. 2. Første kontakt med meddeleren

Kontakten med en person, der anvendes som meddeler, etableres ofte med en polititjenestemand, der under sit arbejde, typisk som led i en efterforskning i en konkret sag, kommer i forbindelse med den pågældende.

Bestemmelsen i pkt. 2 bygger på det princip, at det ikke er den enkelte polititjenestemand, der skal træffe afgørelse om at etablere et samarbejde med en meddeler, men derimod tjenestestedet, der skal godkende, at der indledes et samarbejde, og føre en løbende kontrol med dette.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med de følgende bestemmelser, der pålægger politikredsens ledelse ansvaret for samarbejdet med den pågældende person. Et sådant ansvar forudsætter, at ledelsen får kendskab til alle relevante oplysninger, der kan gives om personen, før ledelsen tager stilling til, om personen må anvendes som meddeler.

Med udtrykket "ledelsen" sigtes først og fremmest til politimesteren. Til ledelsen hører også vicepolitimesteren samt (chef)kriminal- og politiinspektøren. Det er således denne personkreds, der har hovedansvaret for politikredsens samarbejde med meddelere, og som skal medvirke ved beslutningen om at anvende en person som meddeler, jf. pkt. 3.1. nedenfor, og holde sig løbende orienteret om samarbejdet med meddeleren, jf. pkt. 3.4. og godkende dispositioner som nævnt i pkt. 3.5. Der sigtes til samme personkreds i de andre punkter i meddelelsen, hvor udtrykket "ledelsen" anvendes.

Bestemmelsen i pkt. 2 omfatter principielt også den formentlig ikke ofte forekommende situation, at meddelerens første kontakt til politiet med henblik på samarbejde om meddelervirksomhed sker til en person fra politikredsens ledelse. Kan det fortsatte samarbejde ikke derefter overlades til en underordnet polititjenestemand som "sagsbehandler", må der i sådanne situationer udpeges en eller flere andre personer fra ledelsen til at forestå opgaverne som "kontrollant" og "ledelse".

Retningslinierne finder med de nødvendige tilpasninger også anvendelse i det omfang, Rigspolitiet bistår politikredsene i forbindelse med samarbejdet med medde-

lere, ligesom retningslinierne også skal anvendes, hvis Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager samarbejder med meddelere.

Til pkt. 3. Ledelsens ansvar for meddelere

Det er ledelsen, der afgør, om en person må anvendes som meddeler, jf. pkt. 3.1., og om et samarbejde med en meddeler senere skal afbrydes, jf. pkt. 3.2.

En øjeblikkelig eller senere afbrydelse af samarbejdet med den pågældende indebærer, at der ikke må tages kontakt med personen med henblik på et samarbejde om fremskaffelse af oplysninger om andres kriminelle forhold. Dette er imidlertid ikke til hinder for, at en polititjenestemand hører på den pågældende, hvis denne af egen drift retter henvendelse til ham med sådanne oplysninger. Sådanne enkeltstående henvendelser med "tip" til politiet medfører ikke, at personen (på ny) må anses for at være meddeler, jf. pkt. 1.1., og de modtagne oplysninger behandles som andre oplysninger om kriminalitet, som politiet får fra private.

Det følger af den almindelige ledelseskompetence, herunder ledelsens adgang til at lede og fordele arbejdet på tjenestestedet, at ledelsen bestemmer, hvem af de ansatte på tjenestestedet der må have kontakt med meddeleren. Det er således ledelsen, der afgør, om det er mest hensigtsmæssigt, at det er den polititjenestemand, der har etableret kontakten med meddeleren, som fortsat skal være forbindelsesleddet til meddeleren, eller om det er mere hensigtsmæssigt at overlade denne opgave til en anden polititjenestemand.

Efter pkt. 3.3. skal ledelsen udpege en i forhold til sagsbehandleren overordnet polititjenestemand som "kontrollant", som skal instruere sagsbehandleren og føre kontrol med hans samarbejde med meddeleren, jf. nærmere pkt. 4. Der er imidlertid ikke dermed tale om, at ledelsens ansvar for samarbejdet med meddeleren delegeres til kontrollanten, og at ledelsen dermed fritages for ansvaret herfor. Dette er præciseret i pkt. 3.4., hvorefter ledelsen som udgangspunkt skal holde sig orienteret om alt væsentligt vedrørende meddeleren og de oplysninger, han er fremkommet med til politiet. Det er overladt til ledelsen at afgøre, hvordan den skal holde sig orienteret, og dermed, om det skal ske ved jævnlige mundtlige eller skriftlige redegørelser fra sagsbehandleren eller kontrollanten eller på anden måde. Også oplysningerne i

meddelerakten, jf. pkt. 8, kan anvendes af ledelsen i forbindelse med den løbende kontrol.

Herudover bestemmes det, at anvendelse af meddeleren til andet end den blotte meddelelse af informationer kun må ske med ledelsens godkendelse, jf. pkt. 3.5. Aftaler med meddeleren om, at denne skal foretage aktive handlinger for at søge at fremskaffe oplysninger, f. eks. prøve at infiltrere et kriminelt miljø eller foretage særlige observationer, må således kun indgås med ledelsens godkendelse. Det samme gælder med hensyn til meddelerens anvendelse i forbindelse med foranstaltninger, der efter bestemmelsen i retsplejelovens § 754 a, stk. 2, er undtaget fra bestemmelserne om agentvirksomhed, eller hvis en meddeler med rettens godkendelse påtænkes anvendt i overensstemmelse med bestemmelsen om civile agenter i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt.

Ledelsens godkendelse skal endvidere indhentes, hvis der i forbindelse med politiets samarbejde med en meddeler fra politiets side gives meddeleren fortrolige oplysninger, f.eks. om politiets arbejde. I almindelighed må sådanne oplysninger ikke videregives, men det kan formentlig ikke udelukkes, at det i undtagelsestilfælde kan forekomme, at der skønnes at være behov for, at en meddeler skal underrettes f.eks. om en forestående politiaktion vedrørende det kriminelle miljø, som meddeleren tilhører, jf. også nedenfor under pkt. 5.2.

Retningslinierne indebærer, at godkendelse fra ledelsen som udgangspunkt skal indhentes forud for det omhandlede samarbejde. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der kan forekomme situationer, hvor det kan være ønskeligt at indlede et samarbejde med en meddeler, inden det, typisk af tidsmæssige grunde, er muligt at indhente en forhåndsgodkendelse hertil. Det følger derfor af pkt. 3.5., at indhentelse af forhåndsgodkendelse i sådanne situationer kan undlades, men ledelsen skal i så fald underrettes snarest muligt om det stedfundne samarbejde med meddeleren.

Hvis spørgsmål om godkendelse af samarbejde, der går ud over modtagelse af informationer fra meddeleren, opstår i forbindelse med konkrete straffesager, hvor statsadvokaten har påtalekompetencen, skal ledelsen i overensstemmelse med sædvanlig praksis drøfte dispositionen med statsadvokaten.

Til pkt. 4. Kontrollantens opgaver

Kontrollanten skal have mulighed for i enhver henseende at foretage kontrol med det samarbejde og den øvrige tjenstlige kontakt, som sagsbehandleren har med meddeleren. Bestemmelsen giver derfor kontrollanten mulighed for at selv at tage kontakt til meddeleren, enten alene eller sammen med sagsbehandleren, hvis han finder det nødvendigt for at kunne varetage sine opgaver som kontrollant, jf. pkt. 4.1. Der er dog ikke fastsat en almindelig pligt for kontrollanten til som led i sin kontrollantfunktion at mødes personligt med meddeleren.

Kontrollanten skal som udgangspunkt vide alt, hvad sagsbehandleren ved om meddeleren, og om, hvilke oplysninger denne har givet sagsbehandleren, jf. pkt. 4.2. Endvidere kan kontrollanten i enhver henseende give sagsbehandleren instruktioner om dennes forbindelse med meddeleren, jf. pkt. 4.4. En beslutning om afbrydelse af samarbejdet med meddeleren forudsættes dog truffet af ledelsen, jf. pkt. 3.2., eventuelt efter indstilling fra kontrollanten, jf. pkt. 4.1.

Kontrollanten skal godkende enhver kontakt, som sagsbehandleren påtænker at tage til meddeleren, jf. pkt. 4.3. Der er intet til hinder for, at kontrollanten på forhånd kan godkende en planlagt række af kontakter med meddeleren. Der kan undtagelsesvis forekomme situationer, hvor en kontakt med meddeleren kan være ønskelig, inden forhåndsgodkendelse hertil kan indhentes, typisk af tidsmæssige grunde. Der er derfor indsat en bestemmelse om, at kontrollanten i sådanne tilfælde snarest muligt skal underrettes om sagsbehandlerens kontakt med meddeleren.

Til pkt. 5. Oplysninger til meddeleren

Formålet med bestemmelserne i pkt. 5 er i videst muligt omfang at undgå, at en meddelers samarbejde med politiet hviler på væsentlige urigtige forudsætninger, som kan have betydning for meddelers villighed til at virke som meddeler for politiet.

Opregningen af de anførte oplysninger er ikke udtømmende. Der er således intet til hinder for, at der i konkrete tilfælde gives meddeleren yderligere (lovlige) oplysninger forud for samarbejdet med ham, hvis det må anses for at være af betydning for hans beslutning om at samarbejde med politiet, og oplysningerne ikke anses for at være til skade for politiets arbejde.

De fleste meddelere må formodes at færdes i et kriminelt miljø, typisk det miljø, som de giver oplysninger om til politiet. Sådanne meddelere må formodes i nogle tilfælde at deltage i den kriminalitet, der begås i miljøet, bl.a. for at kunne bevare tilliden hos de øvrige personer i miljøet. Meddeleren kan muligvis forvente, at der vil blive set gennem fingre med en sådan kriminalitet, eller at der i hvert fald reageres mindre strengt end sædvanligt, hvis de påtager sig at give politiet oplysninger herom. Dette kan politiet imidlertid ikke medvirke til, hvilket efter bestemmelsen skal tilkendegives over for meddeleren, jf. pkt. 5.1.

En meddeler skal endvidere efter pkt. 5.1. gøres bekendt med, at han ikke kan forvente vederlag eller andre former for belønning for sit samarbejde med politiet, men at der er mulighed for at godtgøre positive udgifter, som han har afholdt i forbindelse med sin virksomhed som meddeler, og for at yde ham en dusør, jf. herved Rigspolitechefens Kundgørelse om dusører.

Det forudsættes i øvrigt, at kontrollantens og sagsbehandlerens kontakt med meddeleren foregår på en sådan professionel måde, at der ikke hos meddeleren opstår tvivl om, at de pågældende optræder i deres egenskab af polititjenestemænd.

Ifølge pkt. 5.2. må der ikke gives en meddeler løfter, som loven ikke giver hjemmel til.

Bestemmelsen i pkt. 5.2. indebærer bl.a., at der naturligvis ikke kan gives løfter om straffrihed eller nedsat straf for kriminalitet, som meddeleren har begået eller begår, ligesom der ikke kan gives vederlag, jf. også pkt. 5.1. Der må heller ikke gives løfter om andre former for modydelse, som meddeleren kan have interesse i, f.eks. oplysninger fra politiets registre.

Derimod kan det – som nævnt ovenfor under pkt. 3.5. – undtagelsesvis være berettiget at give meddeleren visse fortrolige oplysninger om politiets arbejde, f.eks. om en forestående politiaktion vedrørende det kriminelle miljø, som meddeleren tilhører. Det er endvidere berettiget at give meddeleren sådanne oplysninger om politiets mistanke om kriminalitet, som er nødvendige for, at meddeleren kan foretage observationer vedrørende denne kriminalitet og give politiet informationer herom.

Endvidere kan der efter omstændighederne være grundlag for at love meddeleren politibeskyttelse, hvis meddeleren er truet.

For langt de fleste meddelers vedkommende må det antages at være en afgørende forudsætning for samarbejdet med politiet, at der kan tilsikres dem absolut anonymitet.

Oplysninger om identiteten på en meddeler, som ønsker at være anonym, er ikke omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, hvis politiet har udeladt navnet på meddeleren af en politirapport, der indgår i en konkret sag, og i stedet i politirapporten har anført, at oplysningerne er modtaget fra en kilde, der er politiet bekendt. Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 836 a, at en person ikke kan indkaldes som vidne, hvis oplysninger om personens identitet ikke indgår i sagen i medfør af § 729 a, stk. 3, 1. pkt., eller er undtaget fra forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt i medfør af § 729 c.

Der henvises herom nærmere til forarbejderne til lov nr. 436 af 10. juni 2003 om ændring af straffeloven og retsplejeloven, de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.1. og 3.3.3.

Hvis en meddeler skal føres som vidne i en konkret straffesag, kan det ikke tilkendes gives over for meddeleren, at han vil kunne bevare sin anonymitet, idet det i sådanne tilfælde henhører under retten at afgøre, om et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses til tiltalte, jf. bestemmelserne i retsplejelovens § 841 og § 848.

Da reglerne for, under hvilke omstændigheder en meddeler kan forblive anonym, er forholdsvis komplicerede, og det endvidere tidligt i efterforskningen kan være vanskeligt at vurdere, om det må antages at være af betydning for sagen, at meddeleren eventuelt afgiver forklaring i sagen, er det ikke i meddelelsen pålagt politiet at oplyse meddeleren om mulighederne for anonymitet, før der indledes et samarbejde.

Hvis en meddeler i relation til bestemte oplysninger anmoder om anonymitet, og dette ikke vil kunne garanteres, skal det oplyses over for meddeleren, selv om det må antages at medføre, at meddeleren afbryder samarbejdet med politiet.

Opstår der tvivl om, hvilke løfter der kan gives til meddeleren, bør dette drøftes med politikredsens ledelse. Hvis spørgsmålet opstår i relation til en konkret straffe-

sag, hvor statsadvokaten har påtalekompetencen, skal politikredsens ledelse drøfte spørgsmålet med statsadvokaten.

For så vidt angår oplysninger til meddeleren, jf. pkt. 5.3., bemærkes, at det fremgår af § 2, stk. 4, 2. pkt., i lov om behandling af personoplysninger, at lovens kapitel 8 om oplysningspligt ikke finder anvendelse på behandlinger, der foretages for politi og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område. Dette indebærer, at der ikke er en pligt til på eget initiativ at give meddeleren oplysning om, at der sker registrering af, at han virker som meddeler for politiet. Men det skal dog på forespørgsel naturligvis oplyses over for meddeleren, at samarbejdet med ham og i forbindelse hermed hans identitet under alle omstændigheder vil blive oplyst over for sagsbehandlerens overordnede, samt at der vil ske en registrering af hans meddelervirksomhed. Endvidere gælder bestemmelserne i lov om behandling af personoplysninger kapitel 9 om den registreredes indsigtret.

Til pkt. 6. Meddelerfortegnelse

Oprettelsen af en meddelerfortegnelse i hver politikreds har til formål at undgå, at flere tjenestesteder uden at vide det benytter samme person som meddeler i den samme tidsperiode. Samtidig giver sådanne fortegnelser mulighed for at sikre meddelerens troværdighed og krydschecke oplysningernes pålidelighed, jf. også pkt. 10.

Fortegnelsen skal føres af en overordnet polititjenestemand, men herudover er det overladt til politikredsens ledelse at bestemme, hvem der skal føre fortegnelsen, jf. pkt. 6.1., og hvem der skal have adgang til oplysninger i fortegnelsen, jf. pkt. 6.2. Som det fremgår af meddelelsens pkt. 8.1., bør det i almindelighed være den samme overordnede polititjenestemand, der fører meddelerfortegnelsen og har ansvaret for meddelerakterne. Det er endvidere forudsat, at ledelsen kun giver personer, der har en helt konkret tjenstlig anledning til det, adgang til oplysninger i meddelerfortegnelsen.

Pkt. 6.3. fastsætter, hvilke oplysninger meddelerfortegnelsen som minimum skal indeholde. Bl.a. skal de foreliggende oplysninger om meddelerens identitet anføres her. Dette gælder også, selv om meddeleren har ønsket at være anonym, forudsat at meddelerens identitet rent faktisk kendes. Endvidere skal så vidt muligt anføres en vurdering af meddelerens pålidelighed, bl.a. på baggrund af hans angivne motiv for at være meddeler. Det skal også fremgå, hvem der er udpeget som sagsbehandler og

kontrollant i forbindelse med samarbejdet med meddeleren, således at det på ethvert tidspunkt står klart, hvem der er umiddelbart ansvarlig for kontakten til meddeleren.

Efter pkt. 6.4. fastsætter Rigspolitechefen nærmere regler for førelsen af meddelerfortegnelsen.

Efter drøftelse med Rigspolitechefen og Politimesterforeningen er det besluttet, at meddelerfortegnelserne skal føres i tilknytning til Politiets Efterforskningsdatabase (PED). Der henvises i den forbindelse til den samtidig hermed udsendte rundskrivelse fra Rigspolitechefen til samtlige politimestre (bilag 2).

Det fremgår af rundskrivelsen, at meddelerfortegnelsen føres af politikredsene. Rigspolitiet har som dataansvarlig myndighed ansvaret for at føre tilsyn med de oplysninger, som politikredsene indfører i fortegnelserne. Det er i den forbindelse aftalt, at Rigspolitiet orienterer politikredsens ledelse, når Rigspolitiet gennemser oplysninger i politikredsens meddelerfortegnelse. Tilsynet føres af ganske få særligt udpegede medarbejdere hos Rigspolitiet, der således har adgang til oplysningerne i meddelerfortegnelserne i samtlige politikredse, mens politikredsene ikke har adgang til meddelerfortegnelserne i de andre politikredse.

Til pkt. 7. Dokumentation vedrørende kontakt med en meddeler

Bestemmelsen angiver, hvilket skriftligt materiale politiet skal udarbejde om kontakten med en meddeler vedrørende hans meddelervirksomhed. Formålet med bestemmelsen er både at sikre, at politikredsens ledelse løbende kan føre kontrol med kontakten med meddelere, og at der til enhver tid foreligger dokumentation vedrørende samarbejdet med en meddeler, herunder de aftaler, der måtte være indgået med meddeleren osv.

Efter bestemmelsen skal politiet som udgangspunkt udfærdige rapporter om enhver kontakt, der har været med en meddeler, og om enhver oplysning, denne har givet om kriminelle forhold.

Bestemmelsen sonder mellem personlige møder, hvorom der efter pkt. 7.1. altid skal udfærdiges rapporter med de i bestemmelsen anførte oplysninger, og andre former for kontakt, f.eks. telefoniske kontakter, jf. pkt. 7.2., hvorom der skal ud-

færdiges rapporter, såfremt der herved fremkommer oplysninger om kriminelle forhold eller indgå aftaler med meddeleren.

Baggrunden for denne forskel er, at personlige møder med meddeleren må formodes oftest at blive afholdt med henblik på at modtage oplysninger om kriminalitet eller at indgå aftaler om meddelere ns virksomhed, mens anden form for kontakt med meddeleren ofte kan være af mere tilfældig karakter og ikke altid nødvendigvis angår meddelelse af oplysninger om kriminelle forhold.

Rapporterne skal på korrekt og fyldestgørende måde beskrive alle væsentlige forhold omkring meddelere ns virksomhed og de oplysninger om kriminelle forhold, han fremkommer med.

I pkt. 7.3 fastsættes det, at rapporterne skal indlægges i meddelera kten, jf. pkt. 8, og at der ikke må befinde sig kopier af rapporterne andre steder.

Bestemmelsen skal sikre mod, at oplysninger om og fra meddelere, der ofte kan være af særdeles fortrolig karakter, kommer til uvedkommendes kundskab. Disse oplysninger må således alene gives til personer, som har et helt konkret tjenstligt behov for at være bekendt med oplysningerne.

Der må således heller ikke befinde sig kopier af rapporter vedrørende oplysninger fra eller om meddelere hos de polititjenestemænd, der har haft kontakt med meddeleren eller har været kontrollant, eller hos andre inden for politiet, der tjenstligt har haft med notaterne eller politirapporterne at gøre. Hvis en polititjenestemand har behov for at sætte sig ind i eller genopfriske sin viden om oplysninger fra en meddeler, må han gøre dette ved at gennemgå de relevante oplysninger i meddelera kten, hvilket forudsætter, at han har eller får adgang til disse, jf. bestemmelserne i pkt. 8.2. og 8.3.

Det skal også sikres, at elektroniske kopier af rapporterne ikke er tilgængelige for uvedkommende på tekstbehandlingssystemer eller lignende. Dette kan eventuelt ske ved, at sådanne rapporter udarbejdes ved anvendelsen af en USB-nøgle.

Om rapporter om oplysninger fra en meddeler til brug for konkrete straffesager henvises til pkt. 9.

Til pkt. 8. Meddelerakter

Bestemmelsen indebærer, at der i hver politikreds oprettes en meddelerakt for hver meddeler. I denne meddelerakt indlægges alle oplysninger fra meddeleren, jf. pkt. 7 og pkt. 9. Derved muliggøres en samlet koordinering og vurdering af meddelerens oplysninger, dels med hensyn til disses pålidelighed, dels med hensyn til oplysningernes nytteværdi i de sager, som oplysningerne vedrører, og om der er grundlag for at iværksætte efterforskning som følge af de modtagne oplysninger.

Da meddelerakterne må antages overvejende at indeholde oplysninger af fortrolig karakter, der ikke bør komme til uvedkommendes kendskab, fastsættes det, at en overordnet polititjenestemand skal være ansvarlig for meddelerakterne, jf. pkt. 8.1. Denne bør være den samme, som er ansvarlig for at føre meddelerfortegnelsen, jf. pkt. 6.1.

Ledelsen eller den, ledelsen udpeger dertil, skal i hvert enkelt tilfælde tage stilling til, om der skal gives en polititjenestemand, der ønsker det, adgang til oplysninger i en meddelerakt, jf. pkt. 8.2. Det er herved forudsat, at kun polititjenestemænd, der har en helt konkret tjenstlig anledning til det, får adgang til meddelerakten, og da kun til de oplysninger, som den pågældende har behov for at kende.

For sagsbehandleren og kontrollanten for den enkelte meddeler vil der dog være adgang til meddelerakten vedrørende den pågældende meddeler, bl.a. således at de løbende kan indføre de oplysninger, der modtages fra meddeleren.

Meddelerakterne skal opbevares under forhold, der sikrer, at kun personer, der har fået tilladelse dertil, kan få adgang til oplysninger i akterne, jf. pkt. 8.3.

Som nævnt i pkt. 8.1 føres meddelerakterne i politikredsene. Det er obligatorisk at føre meddelerfortegnelsen i PED, jf. pkt. 6, mens politikredsens ledelse derimod kan vælge, om meddelerakterne skal føres i PED, eller om politikredsen selv vil oprette et manuelt eller elektronisk system og føre meddelerakterne heri.

I det omfang, politikredsene selv opretter et system til meddelerakterne, skal det sikres, at uvedkommende ikke kan få adgang til oplysningerne. Hvis akterne føres manuelt, skal de således opbevares i et aflåst pengeskab, og de skal i givet fald opbevares samlet, således at der til enhver tid er overblik over samarbejdet med

meddelere i den enkelte politikreds. Det samme gælder, hvis meddelelserne føres elektronisk, f.eks. ved anvendelse af en bærbar pc.

I begge de nævnte tilfælde skal behandlingen af oplysninger i meddelelserne anmeldes til Datatilsynet, jf. § 43 i lov om behandling af personoplysninger. Da meddelelserne indeholder personfølsomme oplysninger og oplysninger om strafbare forhold, skal der endvidere indhentes en udtalelse fra Datatilsynet, jf. § 45 i den nævnte lov, inden behandlingen af oplysninger iværksættes.

Hvis meddelelsen føres elektronisk, skal en anmodning fra meddeleren om indsigt i oplysningerne afgøres efter reglerne i kapitel 9 i lov om behandling af personoplysninger, mens en anmodning fra tredjemand skal afgøres efter § 8 i den nævnte lov. Hvis meddelelserne føres manuelt, må en anmodning om aktindsigt afgøres efter reglerne i offentlighedsloven.

Som nævnt kan politikredse også vælge at benytte PED til at oprette og føre meddelelser. Der henvises herom nærmere til Rigspolitiets rundskrivelse om meddelelserfortegnelse og meddelelser, jf. bilag 2.

I alle tilfælde skal oplysninger fra en meddeler, der er tilvejebragt af politiet til brug for en konkret straffesag, fremgå af en politirapport, der indgår i den konkrete straffesag, jf. pkt. 9, hvorfor spørgsmålet om aktindsigt vedrørende sådanne oplysninger skal afgøres efter de regler, der gælder om aktindsigt i den konkrete straffesag.

Derimod vil oplysninger i meddelelsen, der ikke er tilvejebragt til brug for den konkrete straffesag, som en sigtelse angår, ikke være omfattet af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., og § 729 b, stk. 2, 1. pkt., om forsvarerens og sigtedes adgang til aktindsigt i straffesager, ligesom oplysningerne i meddelelsen ikke vil være omfattet af adgangen til aktindsigt efter reglerne i § 41 d, der vedrører aktindsigt for personer med retlig interesse og forurettede i afsluttede straffesager.

Til pkt. 9. Oplysninger fra en meddeler til brug for en konkret straffesag

Hvis oplysninger fra en meddeler tilvejebringes til brug for en konkret straffesag – f.eks. med henblik på at danne grundlag for den videre efterforskning i sagen, iværksættelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden eller lignende – skal en rapport om oplysningerne indgå som et bilag i sagen, jf. pkt. 9.1.

Også oplysninger fra en meddeler, som ikke er tilvejebragt til brug for en konkret straffesag, men som har betydning for forsvaret af den tiltalte i en konkret straffesag, f.eks. oplysninger om den tiltaltes aktiviteter i tilknytning til det strafbare forhold, herunder hans færden på gerningstidspunktet, skal indgå i den konkrete sag, jf. også forarbejderne til retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt. (tidligere § 745), der blev indsat ved lov nr. 438 af 10. juni 2003.

Rapporter, der indeholder sådanne oplysninger, skal sendes til forsvareren i medfør af bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt. De skal således behandles ganske som andre politirapporter vedrørende konkrete straffesager og kan dermed ligesom sagens øvrige bilag sendes til retten og andre myndigheder i det omfang, det er tjenstligt begrundet.

Også med hensyn til rapporter, der indeholder oplysninger fra en meddeler, gælder dog de muligheder for at meddele pålæg og gøre undtagelser fra adgangen til aktindsigt, som er beskrevet i § 729 a, stk. 4, og § 729 c.

Hvis meddeleren ikke ønsker sit navn nævnt i rapporten – hvilket formentlig oftest vil være tilfældet, når meddeleren løbende giver oplysninger til politiet om et kriminelt miljø, som han selv færdes i eller er en del af – anføres det i politirapporten, at oplysningerne er modtaget fra en kilde, som er politiet bekendt, jf. pkt. 9.2.

Der henvises herved til det anførte ovenfor vedrørende pkt. 5.2., hvorefter oplysninger om identiteten på en meddeler, som ønsker at være anonym, ikke er omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, hvis politiet har udeladt navnet på meddeleren af en politirapport, der indgår i en konkret sag, og i stedet i politirapporten har anført, at politiet er bekendt med personens identitet.

Endelig fastsættes det i pkt. 9.3., at en kopi af den rapport, der indgår i en konkret straffesag, skal indlægges i meddelerakten, således at der i meddelerakten er et overblik over, hvilke oplysninger fra meddeleren der er indgået i konkrete sager.

Til pkt. 10. Meddelere i flere politikredse

Med henblik på at opnå den mest hensigtsmæssige brug af meddelere, herunder at sikre den fornødne koordination mellem oplysninger fra flere meddelere i forskellige politikredse, nævnes i pkt. 10 Rigspolitichefens mulighed for at foretage den fornødne koordination mellem flere politikredse vedrørende brugen af meddelere.

Bestemmelsen tager sigte på den situation, at samme meddeler giver oplysninger om kriminelle forhold til flere politikredse, dels den situation, at meddelere i flere politikredse giver oplysninger om det samme kriminelle forhold i en politikreds. Koordination vil ligeledes have betydning for dansk politis samarbejde med udenlandske politimyndigheder vedrørende meddelere.

Til pkt. 11. Statsadvokaternes tilsynsbeføjelser

Efter retsplejelovens § 101, stk. 2, fører statsadvokaterne tilsyn med politimestrenes behandling af straffesager. Efter denne bestemmelse skal statsadvokaterne således også føre tilsyn med politiets anvendelse af meddelere. Dette er alligevel foreskrevet udtrykkeligt, dels for at understrege statsadvokatens forpligtelse til rent faktisk at føre tilsyn også på dette område, dels for at gøre det klart, at statsadvokaterne trods den fortrolige karakter af såvel meddelerfortegnelsen som meddelerakterne har adgang til begge dele som led i udførelsen af deres tilsynsforpligtelse.

Til afsnit III. Ikrafttræden

Retningslinierne i meddelelsen gælder for politiets kontakt med meddelere, der etableres efter ikrafttrædelsen af meddelelsen den 1. maj 2005.

Retningslinierne finder endvidere med de nødvendige tilpasninger anvendelse i forhold til meddelere, som politiet allerede har indledt samarbejde med før ikrafttrædelsen af meddelelsen.

Denne bestemmelse indebærer, at ledelsen i politikredsene må vurdere et eventuelt samarbejde med meddelere i kredsen, der er etableret før 1. maj 2005, og herunder beslutte, om samarbejdet med meddeleren bør fortsætte.

For samarbejde med meddelere, der er etableret forud for meddelelsens ikrafttræden, gælder i øvrigt, at der skal iværksættes de kontrolprocedurer, der er foreskrevet i meddelelsen, bl.a. således at der udpeges en sagsbehandler og en kontrollant og således, at meddeleren indføres i meddelerfortegnelsen, og der oprettes en meddelerakt. I meddelerakten indlægges de rapporter, der udfærdiges om den fremtidige kontakt med meddeleren, men også foreliggende notitser m.v., der er udfærdiget tidligere om kontakten med meddeleren, forudsættes indlagt i meddelerakten, og bør herefter ikke forefindes andre steder.